

Länssstyrelsen
Norrbotten

Beslut

Datum
2026-06-08

1 (12)

Diarienummer
9361-2023

NVR ID
2200132

Bildande av Skåhppejávratja naturreservat i Jokkmokks kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 2, ska utgöra Skåhppejávratja naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt MB m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt MB m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, Bilaga 4.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess höga biologiska mångfald och opåverkade karaktär. Områdets skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. De delar av området som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Syftet är även att bevara ett sammanhängande naturlandskap och motverka fragmentering. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är syftet också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- skogsbruk, exploatering och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras,
- reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer,
- ge möjlighet till naturvårdsbränning som ersättning för utebliven naturlig brand,
- skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis naturvårdsbränning, stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog,
- vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning,
- främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt,
- naturliga störningar som till exempel bränder, översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov,
- fällning av träd undviks vid alla typer av åtgärder, förutom vid avveckling av främmande trädslag,
- alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks,
- åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet, tillika dess prioriterade bevarandevärden, är områdets värdefulla naturskogar och våtmarker med dess stora biologiska mångfald. Områdets höga värden för friluftsliv liksom de livsmiljötyper och arter som är utpekade inom Natura 2000 är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar, samt skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar,
2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, till exempel genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn med tillstånd enligt A 12,
4. anlägga väg eller led,
5. anlägga ledning i luft, mark eller vatten,
6. bedriva vattenverksamhet, till exempel genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder,
7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen,
9. framföra motordrivna fordon
10. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. förändra byggnad eller anläggning,
12. uppföra älgstorn,
13. utföra fiskevårdande åtgärder såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder eller liknande.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. naturvårdsbränning,
4. stängsling, röjning av ungskog samt veteranisering av träd i skogliga utvecklings- och arronderingsmarker,
5. bekämpning av främmande arter,
6. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken,
7. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål, samt
8. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom anläggande och underhåll av raststugor, torrdass, stigar, leder, spänger, broar, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att till exempel gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva eller måla,
6. skräpa ner, samt
7. framföra motordrivna fordon.

Undantag från A- och C-föreskrifter

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av byggnader, stigar, leder eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.
3. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594),
4. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594). Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå.
5. plockning av bär och matsvamp,
6. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning,
7. användande av terrängskoter, till exempel fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer,
8. rättighetsinnehavare att fälla träd som riskerar att falla på byggnader,
9. rättighetsinnehavare att röja och ta bort sly, ta vara på fallna träd samt uppföra mindre markanläggningar som t ex spänger eller eldstäder inom 25 m från huvudbyggnad.

Beskrivning av ärendet

Områdets höga naturvärden uppmärksammades i naturskyddssammanhang på 1970-talet som en del av det ca 37 000 ha stora området Jelka-Rimakåbbå. Områdets våtmarker inventerades i länsstyrelsens våtmarksinventering (åren 1980–2004) och många bedömdes ha högsta naturvärdesklass. Länsstyrelsen inventerade aktuellt område år 2011 och konstaterade att även skogarna i området hyser höga naturvärden.

Under år 2004 beslutades att Jelka-Rimakåbbå ska ingå i det Europeiska nätverket Natura 2000. År 2019 beslutade länsstyrelsen om bildande av naturreservatet Jielkká-Rijmagåbbå. Fastigheten Randijaur 4:8 ingick inte det reservatsbeslutet.

Reservatsbildning och förhandling om ersättning för bildande av Skåhppejávratja naturreservat inleddes under år 2023 med ägarna av Randijaur 4:8. År 2025 slöts överenskommelse om intrångsersättning med fastighetens båda delägare.

Enligt 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska länsstyrelsen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Förfrågan om konsultation har skickats till Sirges sameby, Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultation begärdes av Sametinget. Konsultationen har genomförts och avslutats i enighet.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Sametinget och Sveriges geologiska undersökning (SGU). Sametinget och SGU avstår från att yttra sig i ärendet. Skogsstyrelsen tillstyrker bildande av naturreservatet, då det inom det tänkta området finns många höga naturvärden som gör det till ett mycket lämpligt reservat. Vidare framför Skogsstyrelsen att det är viktigt att markägarna får framföra eventuella synpunkter. Man upplyser också om att Skogsstyrelsen inte har några pågående ärenden i området. I övrigt har Skogsstyrelsen inga synpunkter på den tänkta åtgärden.

Berörda fastighetsägare samt Sirges sameby har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Sirges sameby meddelar i sitt yttrande att de inte har någon mot bildande av Skåhppejávratja naturreservat. Fastighetsägarna har inte yttrat sig.

Beslutet har i enlighet med 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. föregåtts av samråd med Jokkmokks kommun. Kommunen har inga invändningar mot bildandet av reservatet men lämnar några kommentarer. I huvudsak anser kommunen att naturskydd inte bör utgöra hinder för utveckling av det lokala näringslivet och det rörliga friluftslivet, och ser positivt på att Länsstyrelsen regelbundet utvärderar behovet av stigar eller andra anordningar för friluftsliv. Kommunen betonar också vikten av att synliggöra naturreservatet för att främja friluftsliv, rekreation och naturturism. Kommunen anser generellt att mineralprospektering inte ska ske inom naturreservat. Kommunen är positiv till att främmande arter, som bedöms utgöra hot mot ekosystemen i reservatet, ska bekämpas. Slutligen ser kommunen även positivt på att samråd ska genomföras inför planering av skötselåtgärder som kan påverka renskötseln.

Samråd har genomförts med Naturvårdsverket som tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området omfattar en mycket värdefull skog-myrmosaik som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogs- och våtmarksmiljöer. Myrarna har högsta respektive näst högsta naturvärdesklass i Våtmarksinventeringen. Området har egenskaper och strukturer som bildats genom att naturliga processer fått verka relativt ostört under lång tid.

Skåhppejávratja utgör en del av det väldiga Jielkká-Rijmagåbbåområdet, ett i huvudsak väglöst skogs- och myrlandskap som till stor del redan är naturreservat. Tillsammans med naturreservatet Utevis fjällurskog utgör det ett av västra Europas största sammanhängande urskogsområden. De båda naturreservaten Skåhppejávratja och Jielkká-Rijmagåbbå ingår i Natura 2000-området SE 0820722 Jelka-Rimakåbbå.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Beslutet följer gällande riktlinjer för urval och bildande av naturreservat. Det ligger i linje med Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av följande miljö kvalitetsmål:

- Levande skogar
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Storslagen fjällmiljö
- Ett rikt växt- och djurliv
- Begränsad klimatpåverkan

Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Reservatet berör ett område som är av riksintresse för rennäringsen som enligt 3 kap. 5 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra rennäringens bedrivande. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringens bedrivande.

Reservatet berör ett område som är av betydelse för totalförsvaret (Lågflygningsområde med påverkansområde) och som enligt 3 kap. 9 § första stycket MB så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen eftersom inga objekt högre än 20 meter är planerade att uppföras i naturreservatet.

Reservatet berör ett Natura 2000-område (SE0820430 - Torne och Kalix älvsystem) som faller in under Art- och Habitatdirektivet (92/43/EEG) och som är av riksintresse enligt 4 kap. 8 § MB. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för detta riksintresse.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen med tillägg och fördjupningar.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte. Berörda markägare har ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbeslutet innebär.

Konsekvensutredning

Enligt 3 och 5–7 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska en myndighet inför beslut om föreskrifter eller allmänna råd så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt 4 § samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Skåhppejávratja naturreservat

Kommun: Jokkmokk

Lägesbeskrivning: 37 km NV om centrala Jokkmokk

Fastigheter: Randijaur 4:8, enskild ägare

Natura 2000: SE 0820722 Jelka-Rimakåbbå

Sameby: Sirges

Förvaltare: Länsstyrelsen

Area: ca 142 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 67 ha
varav produktiv skog ca 58 ha
Våtmark ca 58 ha
Sjöar och vattendrag ca 12 ha
Övrig mark ca 5 ha

Beskrivning av området

Naturreservatet ligger ca 37 km NV om Jokkmokk och 6 km öster om byn Nautijaur i Jokkmokks kommun. Naturreservatet utgörs av en skog-myr-mosaik. I östra delen utgörs myrarna av topogena kärr och strängblandmyr och i västra delen av strängflarkkärr. Bäckens Gájlejågåsj rinner från öst till väst genom området och passerar genom sjön Skåhppejávratja.

Landskapsbilden präglas dels av ett område med isälvsavlagring formade som ryggar och kullar som sträcker sig i reservatets längdriktning, dels av ett moränbacklandskap i öster. Berggrunden utgörs i väster av ryolit och i öster av granodiorit och granit.

Skåhppejávratja naturreservat ligger i direkt anslutning det väldiga naturreservatet Jielkká-Rijmagåbbå, ett i huvudsak väglöst skogs- och myrlandskap. Hela Jielkká-Rijmagåbbåområdet, inklusive Skåhppejávratja naturreservat, ingår i Natura 2000-området Jielkká-Rijmagåbbå. Tillsammans med intilliggande Ultevis naturreservat utgör det ett av västra Europas största sammanhängande urskogsområden.

I naturreservatets sydvästra del finns ett stort sammanhängande område med flerskiktad och olikåldrig tall- och barrblandskog med trädåldrar mellan 100–250 år. Träd på uppemot 300 år förekommer. Förekomsten av hänglavar är riklig och död ved förekommer allmänt. De centrala delarna utgörs av sandtallskog.

Längs norra reservatsgränsen finns en örtrik granurskog på översilningsmark. I nordväst finns en stor cirka 140–160 år gammal tallbränna som är enskiktad, högvuxen och välsluten. Det finns tämligen sparsamt med död ved i brännan.

I naturreservatets östra del går skarpa och torra åsar genom myrmosaiken. Skogen på åsarna är till stor del avverkade och föryngrade med tall. Kantzonerna mellan de avverkade ytorna och myrarna består av olika typer av naturskogar såsom lavrik tallskog, sandtallskog och barrblandskog, ofta hänglavsrika, flerskiktade och olikåldriga.

I naturreservatet finns fler sällsynta och hotade arter som är knutna till gamla barrnaturskogar, till exempel harticka, knottrig blåslav, sprickporing, granticka och rosenticka.

Naturreservatet är beläget inom Sirges samebys betesområde, och används som vinterland och vårvinterland.

Information

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs.

Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön enligt annan lagstiftning.

Naturreservatet ingår i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom Natura 2000-områden kräver tillstånd enligt 7 kap. 28a – 29 b §§ MB.

Ni kan överklaga beslutet

Se Bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Åsa Hedlund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson och jurist Elin Winnberg Bergström medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Karta över reservatet
3. Översiktskarta
4. Skötselplan

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Ni anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltefonnummer 010-225 50 00. Ange ärendets diarienummer.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Diariennr 9361-2023

NVR ID 2200132

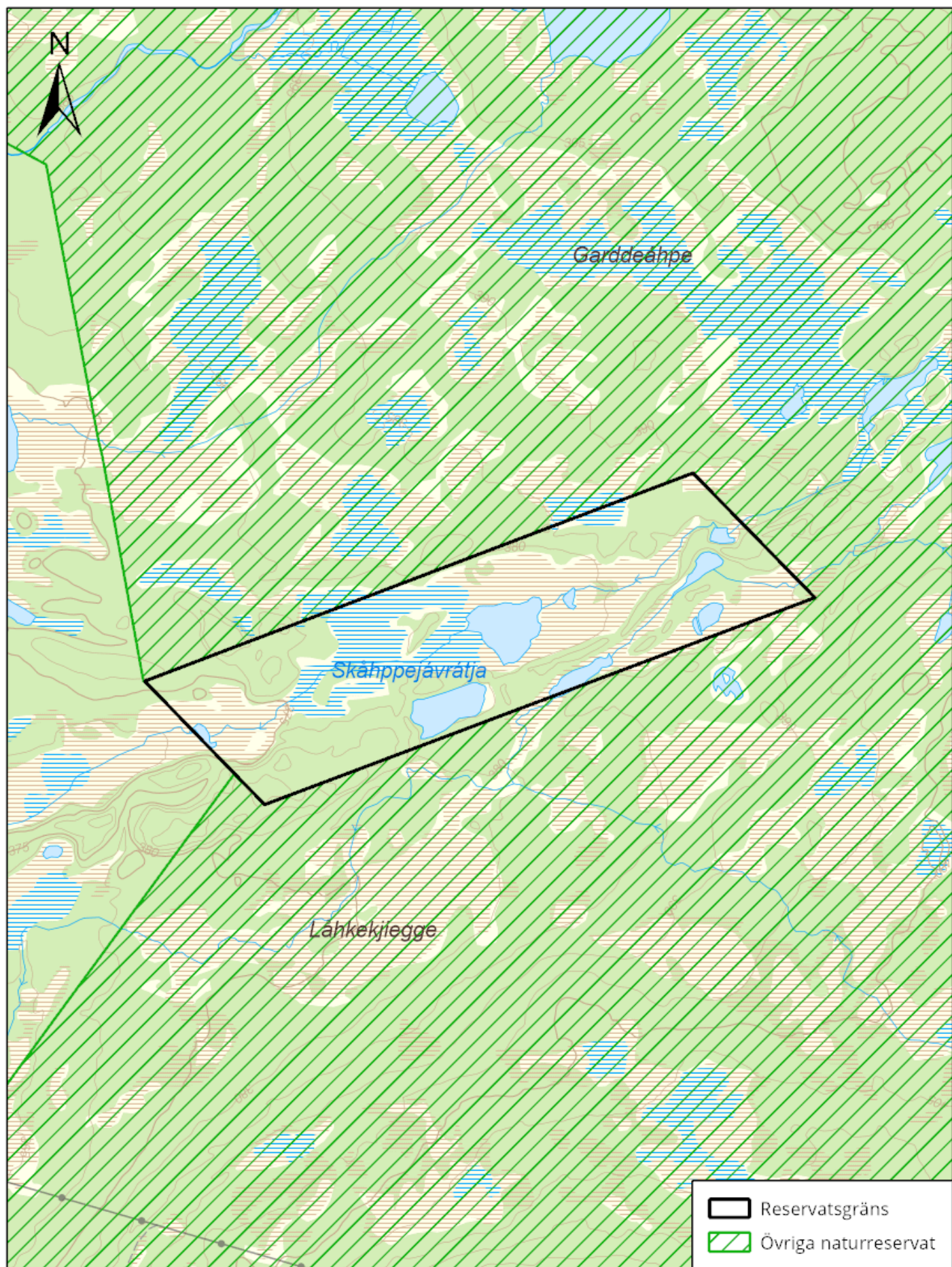
Bilaga 1

Skåhppejávratja naturreservat

Areal: ca 142 ha

Skala: 1:20 000

0 0,5 1 km

Skåhppejávrrátja naturreservat

Jokkmokks kommun

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:250 000

0 5 10 20 km

